

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

KAEDAH HAFAZAN ALTERNATIF PROGRAM ULUL ALBAB DI MAKTAB RENDAH SAINS MARA

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

SITI SURIYANI BINTI SULAIMAN

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS
2021

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**KAEDAH HAFAZAN ALTERNATIF PROGRAM ULUL ALBAB
DI MAKTAB RENDAH SAINS MARA**

SITI SURIYANI BINTI SULAIMAN

**TESIS INI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEHI IJAZAH DOKTOR FALSAFAH**

**FAKULTI SAINS KEMANUSIAAN
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS
2021**

Sila tanda (✓)

Kertas Projek

Sarjana Penyelidikan

Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus

Doktor Falsafah

✓

INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN

Perakuan ini telah dibuat pada 19 MEI 2021

i. Perakuan pelajar :

Saya, SITI SURIYANI BINTI SULAIMAN, P20141000017, FAKULTI SAINS KEMANUSIAAN dengan ini mengaku bahawa disertasi/tesis yang bertajuk KAEDAH HAFAZAN ALTERNATIF PROGRAM ULUL ALBAB DI MAKTAB RENDAH SAINS MARA adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejasasnya dan secukupnya

Tandatangan pelajar

ii. Perakuan Penyelia:

Saya, PROF. MADYA DR. AZMIL BIN HASHIM dengan ini mengesahkan bahawa hasil kerja pelajar yang bertajuk bertajuk KAEDAH HAFAZAN ALTERNATIF PROGRAM ULUL ALBAB DI MAKTAB RENDAH SAINS MARA dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh Ijazah DOKTOR FALSAFAH PENDIDIKAN ISLAM.

4 Jun 2021

Tarikh

Tandatangan Penyelia

Prof. Madya Dr. Azmil Hashim

Fakulti Sains Kemanusiaan

 UPSI/PS-3/BO 31
 Pind.: 01.mv5.1/1

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
 INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES**
**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
 DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM**

 Tajuk / Title : KAEDAH HAFAZAN ALTERNATIF PROGRAM ULUL ALBAB
 DI MAKTAB RENDAH SAINS MARA

 No. Matrik / Matric's No : P20141000017

 Saya / I : SITI SURIYANI BINTI SULAIMAN

(Nama pelajar / Student's Name)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI.
The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan.
Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi.
The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / Please tick (✓) for category below:-

SULIT/CONFIDENTIAL

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / Contains confidential information under the Official Secret Act 1972

TERHAD/RESTRICTED

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / Contains restricted information as specified by the organization where research was done.

TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS

(Tandatangan Pelajar/ Signature)

Tarikh: 4 JUN 2021

 (Tandatangan Penyelia / Signature of Supervisor)
 & (Nama & Cop Rasmi / Name & Official Stamp)

 Prof. Madya Dr. Azmil Hashim
 Fakulti Sains Kemajuan
 Universiti Pendidikan Sultan Idris

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini SULIT @ TERHAD, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai SULIT dan TERHAD.

Notes: If the thesis is CONFIDENTIAL or RESTRICTED, please attach with the letter from the organization with period and reasons for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

Alhamdulillah selaut syukur ke hadrat Allah s.w.t kerana dengan izinNya jua segala sesuatu berlaku. Selawat dan salam buat junjungan Nabi Muhammad s.a.w serta keluarga dan para sahabat baginda.

Rakaman penghargaan dan kalungan terima kasih buat semua yang terlibat dalam menjayakan kajian ini, secara langsung buat penyelia utama Dr. Ahmad Yunus bin Kassim selaku penyelia pertama dan Prof Madya Dr. Azmil bin Hashim sebagai penyelia kedua yang sentiasa memberikan bimbingan tanpa jemu sepanjang kajian ini dilakukan. Begitu juga buat semua pensyarah dan kakitangan di Jabatan Pengajian Islam, Fakulti Sains Kemanusiaan, Universiti Pendidikan Sultan Idris. Tidak ketinggalan ucapan terima kasih kepada Majlis Amanah Rakyat serta pengetua MRSM Pasir Salak yang memberi peluang kepada warga kerjanya untuk meningkatkan profesionalisme. Seterusnya buat pihak pengurusan dan rakan-rakan seperjuangan khususnya di Jabatan Sains Sosial dan kesemua warga MRSM Pasir Salak yang sentiasa memberikan dorongan dan semangat. Begitu juga rakan-rakan seperjuangan di MRSM yang terlibat dengan kajian iaitu MRSM Gemencheh serta anak-anak pelajar yang terlibat secara langsung sebagai watak utama dalam kajian ini.

Akhir sekali khusus buat teman, sahabat dan suami tercinta Yusaili Zakaria yang menjadi tulang belakang serta sentiasa sabar menemani sepanjang perjuangan ini. Tiada kata-kata yang layak dikarang bagi mengungkapkan pengorbanan yang diberikan. Buat anak-anak, Naurah Awadah, Naurah Haziyyah, Muhammad Dzikry, Muhammad Dzuhdy dan Muhammad Dziady, jadikan langkah bondamu sebagai landasan untuk terus menimba ilmu sehingga akhir hayat. Junjungan kasih atas doa bonda tercinta Noraini binti Samin. Tanpa bonda, anakanda tidak di sini. Kalungan doa dan al-Fatihah buat almarhum ayahanda Sulaiman @ Abd. Manan bin Ahmad yang satu ketika pernah mengimpikan anaknya bergelar Dr, kini anakanda realisasikan hasratmu. Alhamdulillah. Semoga berterusan kita mendapat belas dan kasih sayang Allah hingga ke Jannah. *Amin Ya Rab al-'Alamin.*

ABSTRAK

MRSM Ulul Albab antara institusi pendidikan yang menawarkan intergrasi sains dan hafazan al-Quran. Sasaran menamatkan hafazan dalam tempoh tiga tahun masih rendah. Kaedah hafazan yang digunakan juga masih memerlukan penambahbaikan untuk meningkatkan prestasi hafazan pelajar. Kajian ini bertujuan untuk mengkaji peraksanaan kaedah hafazan alternatif dalam program Ulul Albab di Maktab Rendah Sains MARA. Kajian ini bertujuan untuk meneliti peruntukan masa, persediaan pelajar, kaedah hafazan dan bentuk pentaksiran yang digunakan dalam pencapaian lisan serta bertulis. Kajian ini dilaksanakan secara kaedah campuran dengan data yang diperolehi secara kualitatif disokong oleh data kuantitatif. Kaedah hafazan alternatif (Kaedah Nadi dan Jibril) telah dilaksanakan terhadap dua kumpulan kajian yang melibatkan pelajar di MRSM Gemencheh. Instrumen kajian yang digunakan adalah soal selidik, ujian *Syafawi* (Lisan), ujian *Tahriri* (Bertulis), catatan pemerhatian, rakaman video dan temubual. Kebolehpercayaan instrumen yang digunakan berada pada tahap yang tinggi dengan nilai Alpha Cronbach di antara 0.686 hingga 0.884 dan layak digunakan dalam kajian sebenar. Data yang telah dikumpulkan dengan menggunakan soal selidik dianalisis dengan menggunakan perisian SPSS 23.0 yang merujuk kepada analisis statistik deskriptif (min dan sisihan piawai) dan inferensi (ANOVA Dua Hala). Manakala bagi data kualitatif dianalisis dengan menggunakan perisian Nvivo. Implikasi daripada ujian pra pasca yang dilaksanakan terhadap dua kumpulan rawatan dalam kajian, membolehkan penambahbaikan kepada peraksanaan kaedah hafazan di MRSM Ulul Albab. Modul yang dicadangkan melalui kaedah hafazan alternatif antara rumusan yang boleh dijadikan rujukan dan panduan kepada semua pihak yang ingin menghafaz ayat-ayat suci al-Quran khususnya kepada MRSM Ulul Albab dan institusi tahfiz yang lain.

ALTERNATIVE MEMORY METHOD OF ULUL ALBAB PROGRAM AT MAKTAB RENDAH SAINS MARA

ABSTRACT

MRSM Ulul Albab is one of the educational institutions that offers the integration of science and memorization of the Quran. The target of completing memorization within three years is still low. The memorization method used also still needs improvement to improve students' memorization performance. This study aims to examine the implementation of alternative memorization methods in the Ulul Albab program at the Maktab Rendah Sains MARA. This study aims to examine the allocation of time, student preparation, memorization methods and forms of assessment used in oral and written achievement. This study was conducted in a mixed method with qualitatively obtained data supported by quantitative data. Alternative memorization methods (Nadi and Jibril methods) were implemented on two study groups involving students at MRSM Gemencheh. The research instruments used were questionnaires, *Syafawi* test (Oral), *Tahriri* test (Written), observation notes, video recordings and interviews. The reliability of the instrument used was at a high level with Cronbach's Alpha values ranging from 0.686 to 0.884 and worthy of use in actual studies. The data collected using questionnaires were analyzed using SPSS 23.0 software which refers to descriptive statistical analysis (mean and standard deviation) and inferential (Two -Way ANOVA). While for qualitative data were analyzed using Nvivo software. Implications from the pre -post tests performed on the two treatment groups in the study, allow for improvement to the implementation of the memorization method in MRSM Ulul Albab. The proposed module is through an alternative memorization method that can be used as a reference and guide for all parties who want to memorize the holy verses of the Quran, especially for MRSM Ulul Albab and other tahfiz institutions.

KANDUNGAN**Muka Surat**

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xiii
SENARAI RAJAH	xvi
SENARAI SINGKATAN	xvii
JADUAL TRANSLITERASI	xviii
SENARAI LAMPIRAN	xix

BAB 1 PENDAHULUAN

1.1	Pengenalan	1
1.2	Latar Belakang Kajian	5
1.3	Pernyataan Masalah	8
1.4	Objektif Kajian	12
1.5	Persoalan Kajian	13
1.6	Hipotesis Kajian	15
1.7	Kepentingan Kajian	17
1.8	Kerangka Konseptual Kajian	18
1.9	Batasan Kajian	20
1.10	Definisi Operasional	22

1.10.1	Kaedah Hafazan Alternatif	22
1.10.2	Program Ulul Albab	24
1.11	Penutup	29

BAB 2 ULASAN KEPUSTAKAAN

2.1	Pengenalan	30
2.2	Pendidikan Hafazan	31
2.3	Pendidikan Hafazan Al-Quran Zaman Rasulullah s.a.w	33
2.4	Pendidikan Hafazan Zaman Sahabat	36
2.5	Pendidikan Hafazan Zaman Tabi'in	39
2.6	Kaedah Hafazan Masa Kini	42
2.6.1	Abu Mazaya Al-Hafiz	43
2.6.2	Kaedah Hafazan Neuro Nadi Al-Baghdadi (Neuro Nadi)	45
2.6.3	Kaedah Hafazan Muhammad Asraff Ayob Al-Hafiz (Kaedah Jibril)	47
2.6.4	Pengajian al-Quran Ibnu Sahnun	49
2.6.5	Hafazan al-Quran al-Qabisi	51
2.6.6	Kaedah Hafazan Sa'dollah dan Amjad Qasim	52
2.6.7	Kaedah Hafazan Luh	57
2.6.8	Kaedah Hafazan Deobandy	58
2.6.9	Kaedah Hafazan Panipati	61
2.6.10	Kaedah Hafazan Cirebon	63
2.6.11	Kaedah Hafazan Turki	65
2.6.12	Kaedah Hafazan Malwali	67

2.7	Maktab Rendah Sains Mara Ulul Albab (MRSM UA)	70
2.7.1	Matlamat dan Objektif Program MRSM UA	71
2.7.1.1	MRSM UA Kota Putra	71
2.7.1.2	MRSM UA Gemencheh	73
2.7.1.3	MRSM UA Kepala Batas	74
2.7.2	Kaedah Hafazan Modul Quranik MRSM UA	75
2.7.2.1	Kaedah Gundal	75
2.7.2.2	Kaedah Tahriri	76
2.7.2.3	Kaedah Murajaah	76
2.8	Gaya Pembelajaran, Kaedah, Teknik dan Proses Hafazan Al-Quran	77
2.8.1	Kaedah Dalam Pembelajaran Tahfiz	78
2.8.2	Kaedah Hafazan Mengikut Negara	80
2.8.3	Teknik Dalam Pembelajaran Tahfiz	83
2.8.4	Kaedah Menghafaz Ayat-Ayat Baru	87
2.8.5	Antara Kaedah dan Teknik Hafazan	89
2.8.6	Proses Memulakan Hafazan	89
2.8.7	Masa dan Tempoh Aktiviti Hafazan	90
2.9	Pentaksiran Hafazan	97
2.10	Kajian-Kajian Lepas	98
2.10.1	Tinjauan Kajian Hafazan	98
2.10.2	Tinjauan kajian MRSM Ulul Albab	115
2.11	Penutup	117

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN

3.1	Pengenalan	118
3.2	Reka Bentuk Kajian	119
3.3	Sampel Kajian	124
3.4	Instrumen Kajian	128
3.5	Kesahan Dan Kebolehpercayaan	132
3.5.1	Kesahan Instrumen Kajian	132
3.5.2	Kebolehpercayaan Instrumen Kajian	137
3.6	Kesahan Eksperimen	143
3.6.1	Kesahan Dalaman	144
3.6.2	Kesahan Luaran	150
3.7	Prosedur Kajian	153
3.7.1	Ujian Pra	155
3.7.2	Ujian Pasca	155
3.7.3	Tatacara Pengumpulan Data	155
3.8	Analisis Data Kuantitatif	158
3.8.1	Statistik Deskriptif	159
3.8.2	Statistik Inferensi	159
3.9	Analisis Data Kualitatif	161
3.10	Kesimpulan	161

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.1	Pengenalan	163
4.2	Demografi Responden	164
4.3	Tanggapan Pelajar Terhadap Peruntukan Masa Perlaksanaan Hafazan Dalam Program Ulul Albab	167

4.4	Perbezaan Tanggapan Pelajar Terhadap Peruntukan Masa Pelaksanaan Hafazan Dalam Program Ulul Albab Berdasarkan Jantina Dan Kumpulan	169
4.5	Tahap Persediaan Para Pelajar Program Ulul Albab Sebelum Memulakan Hafazan	173
4.6	Perbezaan Persediaan Para Pelajar Program Ulul Albab Sebelum Memulakan Hafazan Berdasarkan Jantina Dan Kumpulan	175
4.7	Perlaksanaan Kaedah Hafazan Alternatif Dalam Program Ulul Albab	179
4.8	Kekuatan Kaedah Hafazan Alternatif	222
4.9	Pengulangan Kaedah Hafazan Alternatif	224
4.10	Dapatan Temu Bual	228
4.11	Format Ujian <i>Syafawi</i> (Ujian Lisan) Dan Ujian <i>Tahriri</i> (Ujian Bertulis) Dalam Mengukur Prestasi Hafazan Para Pelajar	238
4.12	Tahap Pencapaian Ujian <i>Syafawi</i> dalam Penguasaan Tajwid Dan Kelancaran Pelajar Sebelum Dan Selepas Penggunaan Kaedah Hafazan Alternatif	244
4.13	Tahap Pencapaian Pencapaian Ujian <i>Tahriri</i> Pelajar Sebelum Dan Selepas Penggunaan Kaedah Hafazan Alternatif	248
4.14	Modul Hafazan Cadangan Daripada Kaedah Hafazan Alternatif	256
4.15	Penutup	263

BAB 5 PERBINCANGAN, RUMUSAN DAN CADANGAN

5.1	Pengenalan	264
5.2	Ringkasan Kajian	265
5.3	Perbincangan Dapatan Kajian	268
5.3.1	Peruntukan Masa Pelaksanaan Hafazan Dalam Program Ulul Albab	268

5.3.2	Persediaan Para Pelajar Program Ulul Albab Sebelum Memulakan Hafazan	271
5.3.3	Kaedah Hafazan Alternatif Yang Boleh Dilaksanakan Dalam Program Ulul Albab	273
5.3.4	Keberkesanan Kaedah Murajaah Yang Diamalkan Bagi Mengekalkan Ayat-Ayat Hafazan	276
5.3.5	Format Pentaksiran <i>Syafawi</i> dan <i>Tahriri</i> Dalam Mengukur Prestasi Hafazan Para Pelajar	277
5.3.6	Pencapaian Ujian <i>Syafawi</i> Pelajar Sebelum dan Selepas Menggunakan Kaedah Alternatif Berdasarkan Kumpulan	279
5.3.7	Pencapaian Ujian <i>Tahriri</i> Pelajar Sebelum dan Selepas Menggunakan Kaedah Alternatif Berdasarkan Kumpulan	281
5.4	Implikasi Kajian	283
5.4.1	Guru	284
5.4.2	MRSM	285
5.4.3	Pelajar	287
5.4.4	Modul Hafazan Cadangan Melalui Kaedah Hafazan Alternatif	288
5.4.5	Cadangan Kajian Lanjutan	292
5.5	Penutup	293
	RUJUKAN	295
	LAMPIRAN	308

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Muka Surat
1.1	Sukatan Pelajaran Tahfiz al-Quran MRSM Ulul Albab	9
3.1	Reka Bentuk Kajian	123
3.2	Jadual Instrumen Kajian Soal Selidik Konstruktif Berkaitan Persediaan dan Masa	129
3.3	Jadual Pemerhatian Setiap Kumpulan Hafazan	131
3.4	Senarai Pakar Kesahan Kandungan Item Soal Selidik dan Instrumen	133
3.5	Analisis Persetujuan Pakar Pembinaan Tema Data Kualitatif	136
3.6	Kebolehpercayaan Item Soal Selidik Peruntukan Masa	139
3.7	Kebolehpercayaan Item Soal Selidik Persediaan	140
3.8	Kebolehpercayaan Item Soal Selidik Sebelum Kaedah Alternatif Digunakan	141
3.9	Kebolehpercayaan Item Soal Selidik Selepas Kaedah Alternatif Digunakan	142
3.10	Jadual Perlaksanaan Kajian	156
3.11	Interpretasi Skor Min	159

4.1	Profil Demografi Responden Kajian Bagi Kumpulan Neuro Nadi	164
4.2	Profil Demografi Responden Kajian Bagi Kumpulan Jibril	165
4.3	Profil Demografi Responden Kajian Bagi Kumpulan Ulul Albab	166
4.4	Tahap Peruntukan Masa Perlaksanaan Hafazan Dalam Program Ulul Albab	168
4.5	Ujian Levene Perbezaan Peruntukan Masa Perlaksanaan Hafazan Dalam Program Ulul Albab Berdasarkan Jantina dan Kumpulan	170
4.6	Skor Min dan Sisihan Piawai Peruntukan Masa Perlaksanaan Hafazan Dalam Program Ulul Albab Berdasarkan Jantina Dan Kumpulan	171
4.7	Analisis ANOVA Dua Hala Peruntukan Masa Perlaksanaan Hafazan Dalam Program Ulul Albab Berdasarkan Jantina dan Kumpula	172
4.8	Tahap Persediaan Para Pelajar Program Ulul Albab Sebelum Memulakan Hafazan	173
4.9	Ujian Levene Perbezaan Persediaan Para Pelajar Program Ulul Albab Sebelum Memulakan Hafazan Berdasarkan Jantina dan Kumpulan	176
4.10	Skor Min dan Sisihan Piawai Persediaan Para Pelajar Program Ulul Albab Sebelum Memulakan Hafazan Berdasarkan Jantina Dan Kumpulan	176
4.11	Analisis ANOVA Dua Hala Persediaan Para Pelajar Program Ulul Albab Sebelum Memulakan Hafazan Berdasarkan Jantina dan Kumpulan	178
4.12	Rumusan Pemerhatian Proses Hafazan Kaedah Jibril	180

4.13	Senarai Semak Konsistensi Proses Hafazan Kaedah Jibril	181
4.14	Rumusan Pemerhatian Proses Hafazan Kaedah Nadi	201
4.15	Senarai Semak Konsistensi Proses Hafazan Kaedah Nadi	202
4.16	Analisis Kekuatan Kaedah Hafazan Alternatif	223
4.17	Analisis Dapatan Temu Bual	235
4.18	Format Ujian <i>Syafawi</i> (Ujian Lisan)	241
4.19	Format Ujian <i>Tahriri</i> (Ujian Bertulis)	242
4.20	Ujian Levene Perbezaan Pencapaian Ujian <i>Syafawi</i> Pelajar Sebelum Dan Selepas Berdasarkan Kumpulan	245
4.21	Skor Min Dan Sisihan Piawai Pencapaian Ujian <i>Syafawi</i> Pelajar Sebelum Dan Selepas Penggunaan Kaedah Hafazan Alternatif Berdasarkan Kumpulan	246
4.22	Analisis ANOVA Dua Hala Pencapaian Ujian <i>Syafawi</i> Pelajar Sebelum Dan Selepas Penggunaan Kaedah Alternatif Hafazan Berdasarkan Kumpulan	247
4.23	Ujian Levene Perbezaan Pencapaian Ujian <i>Tahriri</i> Pelajar Sebelum Dan Selepas Berdasarkan Kumpulan	250
4.24	Skor Min Dan Sisihan Piawai Pencapaian Ujian <i>Tahriri</i> Pelajar Sebelum Dan Selepas Penggunaan Kaedah Alternatif Hafazan Berdasarkan Kumpulan	251

4.25	Analisis ANOVA Dua Hala Pencapaian Ujian <i>Tahriri</i> Pelajar Sebelum Dan Selepas Penggunaan Kaedah Alternatif Hafazan Berdasarkan Kumpulan	253
4.26	Rumusan Analisis Ujian <i>Syafawi</i> Dalam Penguasaan Tajwid Dan Kelancaran Pelajar Sebelum Dan Selepas Penggunaan Kaedah Hafazan Alternatif	255
4.27	Analisis Kaedah Hafazan Alternatif	257
4.28	Rumusan Dapatan Kajian	260

SENARAI RAJAH

No. Rajah		Muka Surat
1.1	Kerangka Konseptual Kajian	19
2.1	Kerangka Pendidikan Hafazan al-Quran Zaman <i>Tabiin</i>	41
2.2	Kerangka Kaedah Hafazan Abu Mazaya al-Hafiz	45
2.3	Kerangka Hafazan Nadi Al Baghdadi	47
2.4	Kerangka Kaedah Hafazan Jibril, Muhammad Asraff Ayob	49
2.5	Kerangka Kaedah Ibnu Sahnun	50
2.6	Kerangka Teori Pengajaran dan Pembelajaran Hafazan al-Qabisi	51
2.7	Gabungan Kerangka Teori Hafazan Sa'dollah dan Amjad Qasim	56
3.1	Prosedur analisis data penjelasan berurutan (<i>explanatory sequential mixed method</i>).	121
3.2	Peringkat Pembinaan Item Soal Selidik	133
3.3	Prosedur Penganalisaan Data Kualitatif	135
4.1	Perlaksanaan Tiga Pengulangan Kaedah Jibril Dalam Waktu Solat	225
4.2	Penggunaan Modul dan Kad Nadi Dalam Kaedah Hafazan Nadi	227
5.1	Modul Hafazan Cadangan Melalui Kajian Kaedah Hafazan Alternatif	291

SENARAI SINGKATAN

%	Peratusan
&	dan
/	atau
Bil.	Bilangan
BPM	Bahagian Pendidikan Menengah
Dr	Doktor
et. al.	(et alia) ; and others
Juz.	Juzuk
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
LP	Lembaga Peperiksaan
MARA	Majlis Amanah Rakyat
min	Minimum
MRSM	Maktab Rendah Sains MARA
MRSM UA	Maktab Rendah Sains MARA Ulul Albab
s.a.w	SallaLlah ‘Alaihi Wa Sallam
s.w.t	Subhanahu Wa Ta’ala
t. th.	tanpa tarikh

TRANSLITERASI

Ejaan Kalimah Arab berdasarkan kepada sistem transliterasi berikut :

Huruf Arab	Transliterasi	Huruf Arab	Transliterasi
ا	a/'a	ض	d
ب	b	ط	t
ت	t	ظ	z
ث	th	ع	.
ج	j	غ	gh
ح	ḥ	ف	f
خ	kh	ق	q
د	d	ك	k
ذ	dh	ل	l
ر	r	م	m
ز	z	ن	n
س	s	و	w/u
ش	sh	ه	h
ص	ṣ	ي	y

Manakala bagi huruf panjang dalam ejaan Arab pula dengan penggunaan transliterasi berikut :

Huruf Arab	Transliterasi
ا	ā
و	û
ي	í

SENARAI LAMPIRAN

- A Instrumen Soal Selidik
- B Pengesahan Pakar Instrumen Hafazan Alternatif
- C Inventori Protokol Temubual
- D Halaman Pertama Nota Lapangan Kajian
- E Surat Lantikan Pakar
- F Surat Keizinan Menjalankan Kajian Eksperimen
- G Surat Keizinan Menjalankan Kajian Hafazan Alternatif
- H Makluman Fasilitator Kaedah Hafazan Alternatif
- I Catatan Video
- J Catatan Proses Ulangan Hafazan Jibril
- K Catatan Proses Ulangan Hafazan Nadi
- L Contoh Ujian Syafawi (Lisan)
- M Contoh Ujian Tahriri (Bertulis)
- N Contoh Modul Hafazan dan Catatan Ulangan Kaedah Nadi
- O Contoh Modul Hafazan dan Catatan Ulangan Kaedah Jibril

BAB I

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Al-Quran merupakan kalam Allah atau kata-kata Allah s.w.t yang diturunkan kepada Nabi Muhammad s.a.w kepada umatNya sebagai panduan kehidupan manusia seluruhnya. Al-Quran merupakan mukjizat Nabi Muhammad s.a.w yang terpelihara sehingga hari perhitungan. Allah s.w.t menurunkan Al-Quran kepada semua hambaNya sebagai pegangan yang kukuh, agar dalam setiap kehidupan makhlukNya berada di dalam rahmat dan keberkatanNya. Pendidikan al-Quran merupakan suatu cabang ilmu yang kepada umat Islam. Ia meliputi pengajian dan tatacara pembacaan *qiraat*nya, kaedah-kaedah hafazan, pengkajian penterjemahan dan tafsir, pengkajian hukum-hukum dan sebagainya

Matlamat utama pendidikan al-Quran adalah mendidik manusia supaya mengabdikan diri kepada Allah s.w.t. Manakala motif pendidikan al-Quran ialah membina masyarakat yang bertaqwa, masyarakat yang bertolak ansur, bertanggungjawab, berfikiran bebas, demokrasi, tidak zalim, tidak sombong dan masyarakat yang berjalan mengikut garis panduan al-Quran (Abdullah et.al, 2003 : Salleh, 1997). Mempelajari isi kandungan Al-Quran akan menambahkan perbendaharaan baru, memperluaskan pandangan dan pengetahuan, meningkatkan perspektif baru dan perkara-perkara yang baru. Hal ini menambahkan keyakinan terhadap keunikan isi kandungannya yang menunjukkan Allah Maha Besar, Allah Maha Pengasih dan Maha Penyayang sebagai pencipta.

Al-Quran merupakan mukjizat agung kepada Rasulullah s.a.w. Isi kandungannya mengandungi perlbagai ilmu merentasi ilmu dunia dan akhirat. Dinamikanya al-Quran sesuai dengan perbezaan masa dan tempat kerana al-Quran penutup kitab samawi dan kitab terakhir yang diturunkan oleh Allah s.w.t untuk panduan kehidupan manusia. Al-Hafiz (2002) menjelaskan sejarah pembelajaran al-Quran secara hafazan bermula sejak turunnya ayat pertama kepada Nabi Muhammad s.a.w. Baginda adalah seorang *ummi* iaitu seorang yang tidak tahu membaca dan menulis. Rasulullah s.a.w menghafaz ayat al-Quran yang diajarkan oleh malaikat Jibril a.s di gua Hira ketika wahyu pertama diturunkan baginda. Penurunan al-Quran secara berperingkat membantu dan memudahkan Rasulullah s.a.w untuk menyampaikannya kepada para sahabat yang kemudiannya menghafaz dan memahami isi kandungannya

Mengkaji ilmu yang berkaitan dengan al-Quran memperlihatkan betapa kecilnya kemampuan manusia apabila dibandingkan dengan kebesaran Allah s.w.t, bertepatan dengan firmanNya (Surah al-Kahfi ayat 18:109) :

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا

Katakanlah : Sekiranya lautan menjadi tinta untuk (menulis) kalimat-kalimat Tuhanku, sungguh habislah lautan itu sebelum habis (ditulis) kalimat-kalimat Tuhanku, meskipun kami datangkan tambahan sebanyak itu (pula).

Pada zaman ini, kesedaran terhadap usaha memelihara Al-Quran masih diteruskan dan banyak sekolah dan institusi tahfiz Al-Quran dibangunkan di semua peringkat di seluruh negara. Dengan kelebihan ilmu teknologi yang Allah s.w.t. kurniakan pada zaman ini proses pemeliharaan al-Quran menjadi semakin mudah untuk dikawal dan dipantau oleh panel ulama yang berautoriti melalui penguatkuasaan terhadap pengesahan keaslian isi kandungan al-Quran. Seperti janji Allah s.w.t. yang bermaksud, (Surah Al-Hijr, ayat 15:9)

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

Sesungguhnya Aku (Allah) telah menurunkan Az-Zikir (Al-Quran ini dan sesungguhnya Akulah yang bertanggungjawab memeliharanya (atas kesuciannya).

Al-Quran terpelihara sejak daripada awal penurunannya sehingga kini. Salah satu cara pemeliharaan tersebut ialah melalui hafazan al-Quran dalam kalangan umat Islam. Usaha ke arah memelihara al-Quran sentiasa maju berkembang seiring dengan

peredaran zaman. Pembelajaran pendidikan tahfiz berbeza dengan pembelajaran pendidikan al-Quran, antaranya pembelajaran tahfiz memerlukan kemahiran menggunakan kaedah-kaedah khusus untuk menghafaz, bukan sekadar hafazan semata-mata malah merupakan satu proses hafazan sempurna meliputi mengingat ayat-ayat, memahami isi kandungannya dengan menekankan setipa perincian ayat seperti fonetik, tanda wakaf dan sebagainya secara sempurna. (Wiwi Alawiyah, 2013).

Di Malaysia, institusi tahfiz al-Quran bermula sekitar tahun 1966. Pada tahun tersebut, Perdana Menteri Malaysia yang pertama iaitu Tuanku Abdul Rahman al-Haj telah menyatakan hasrat untuk menubuhkan institusi tahfiz di Malaysia (Sedek Ariffin & Siti Sarah Wahidah Wahid, 2014). Seiring dengan perkembangan pesat institusi tahfiz tersebut, aspek-aspek lain termasuk kaedah dan teknik hafazan juga turut mengalami perkembangan yang sama. Antara kaedah hafazan yang terdapat di Malaysia ialah kaedah hafazan al-Quran Deobandy dari India, kaedah hafazan al-Quran Panipati dari Pakistan, kaedah hafazan al-Quran Luh dari Mekah, Arab Saudi dan teknik hafazan dari negara Turki.

Menurut Rahil Mahyuddin, Jami'ah Mohamad dan Kasnani Ab. Karim (2000) proses hafazan mengandungi tiga peringkat. Peringkat pertama ialah perolehan, diikuti dengan peringkat pengekalan dan peringkat ketiga ialah perolehan kembali. Proses yang pertama di peringkat perolehan melibatkan proses memberikan perhatian kepada rangsangan dan mengekodkan ke dalam ingatan. Pada peringkat pengekalan pula, mengenal pasti di mana maklumat disimpan dan perolehan kembali melibatkan proses mengeluarkan maklumat daripada simpanan apabila diperlukan. Kaedah bagaimana mengingat ayat-ayat hafazan, mengekalkannya dalam tempoh yang lama atau

meletakkan ayat-ayat tersebut dalam ingatan jangka panjang serta bagaimana para hafiz dan hafizah mampu mengeluarkan semula ayat-ayat yang telah dihafaz untuk disesuaikan dengan permasalahan atau kehidupan seharian amat perlu dikaji agar bertepatan dengan kehendak hafalan al-Quran itu sendiri iaitu memelihara kesucian *kalamullah*.

Firman Allah s.w.t dalam surah *al-A'la* ayat 6 :

سَنُقَرِّئُكَ فَلَا تَنْسَى ۝

Maksudnya: “*Kami sentiasa menjadi engkau wahai Muhammad dapat membaca al-Quran yang diturunkan kepadamu dengan perantaraan Jibrail sehingga engkau menghafaznya dan tidak lupa.*”

1.2 Latar Belakang Kajian

Majlis Amanah Rakyat (MARA) telah menetapkan matlamat untuk menjadikan MRSM sebagai sebuah institusi pendidikan bertaraf dunia yang menawarkan pendidikan seimbang dari sudut akademik dan akhlak untuk melahirkan generasi muslim yang kukuh iman, mempunyai akhlak mulia dan memiliki budaya kerja yang hebat (Syed Najmuddin et al., 2009). Kepentingan pemantapan sahsiah telah dikesan oleh Menteri Pembangunan Luar Bandar dan Wilayah pada ketika itu, iaitu YB Dato' Seri Idris Jusoh apabila beliau mencadangkan ide untuk mewujudkan sebuah program Ulul Albab di Maktab Rendah Sains MARA (MRSM) pada tahun 2009.

Kewujudan kurikulum Ulul Albab ini adalah bertujuan untuk melahirkan seorang ahli profesional, teknokrat dan usahawan yang bukan sahaja dapat menggarap ilmu pengetahuan duniawi, tetapi juga mempunyai pengetahuan *ukhrawi*, iaitu berlandaskan pengetahuan al-Quran dan al-Sunnah sebagai generasi Ulul Albab (Modul Quranik Program Ulul Albab, n.d).

Program Ulul Albab merupakan satu program baharu yang dilaksanakan semenjak awal tahun 2009 bermula di MRSM Kota Putra, Besut, Terengganu. Seramai 180 orang pelajar telah terpilih selepas melalui proses temu duga bagi mengikuti program ini pada pengambilan pertama. Hasil daripada kejayaan di MRSM Kota Putra, pada tahun 2010 satu lagi MRSM Ulul Albab telah dibuka di MRSM Gemencheh, Negeri Sembilan, iaitu dengan pengambilan pertama seramai 180 orang pelajar

(Aminuddeen, 2012).

Objektif program Ulul Albab pula ialah yang pertama, melahirkan generasi al-Quran yang beriman, bertaqwa, berilmu, berakhlak mulia, berketerampilan, bertanggungjawab serta menguasai kemahiran-kemahiran insaniah dan akademik serta dapat berbakti kepada agama, bangsa dan negara. Kedua, melahirkan pelajar-pelajar yang berlatar belakangkan sains dan tahfiz al-Quran yang menguasai kemahiran-kemahiran supaya dapat memenuhi syarat untuk mengikuti pengajian dalam bidang profesional dan teknikal di mana-mana universiti yang tersohor di seluruh dunia. Manakala yang ketiga, melahirkan pelajar-pelajar yang dapat menghafaz Al-Quran 30 juzuk dalam tempoh 3 tahun pengajian di MRSM dan membina budaya saintifik al-Quran dengan pendekatan *Information and Communications Technology* (ICT).

Pelbagai modul telah dirangka bagi melicinkan lagi sistem Ulul Albab seperti penggubalan modul Eksiklopedik dan Ijtihadik. Ia bertujuan untuk membentuk dan memantapkan satu sistem pendidikan yang berteraskan al-Quran (Mardhiah, 2017). Namun disebalik keghairahan ini, terdapat cabaran, gangguan, halangan serta kesukaran-kesukaran bagi seseorang itu menghafaz al-Quran. Maka diperlukan suatu kaedah hafazan yang berkesan dan bersistematik bagi membantu mereka menghafaz dan menjaganya daripada lupa (Mohd Fazri, 1999).

Kaedah menghafaz ayat-ayat al-Quran diketahui seawalnya pada zaman Rasulullah s.a.w di mana Jibril a.s mengajarkan kepada Baginda untuk menghafaz wahyu yang pertama dalam surah *al-Alaq* sebanyak lima ayat iaitu ayat 1 hingga 5, walaupun surah *al-Alaq* mempunyai 19 ayat keseluruhannya. Berkembanglah hafazan al-Quran hingga kepada para sahabat dan berterusan ke zaman *tabi'in* hingga seratus tahun pertama hijrah. (Al-Zarqani, 1988). Bagi memudahkan hafazan al-Quran, pelbagai kaedah dirangka oleh pengkaji terdahulu seperti kaedah hafazan al-Qabisi, Sa'dollah, Amjad Qasim, Luh, Deobandy, Panipati, Cirebon, Turki, Malwali dan Abu Mazaya yang diguna pakai oleh intitusi-institusi tahfiz di Malaysia. Begitu juga kaedah hafazan yang diperkenalkan melalui seminar dan kursus kepada masyarakat awam seperti kaedah hafazan Jibril dan Neuro Nadi.

Meskipun perkembangan sekolah tahfiz di Malaysia ini berkembang dengan pesatnya, namun kurikulumnya masih berada di tahap lama dan perlu kepada penambahbaikkan. Di dalam kajian Azmil Hashim (2010), dinyatakan bahawa walaupun penilaian impak menggambarkan keperluan dan matlamat pendidikan tahfiz hampir tercapai, namun penilaian keberkesanan menggambarkan bahawa objektif

pendidikan tahfiz dan kualiti pencapaian tahfiz masih berada pada tahap sederhana. Ia turut di sokong dalam dapatan kajian Mardhiah (2017) perlaksanaan program tahfiz di MRSM Ulul Albab belum memenuhi matlamat dan objektif yang sedia ada kerana masih terdapat ramai pelajar yang tidak berjaya khatam sehingga tempoh tamat pengajian. Kajian ini diharapkan dapat menganalisis keberkesanan kaedah hafazan alternatif yang akan diterapkan dalam MRSM Ulul Albab dan mencadangkan modul pilihan lain yang boleh digunakan oleh para pelajar selain modul Quranik yang sedia ada dalam usaha melahirkan lebih ramai *hufaz* Al-Quran dalam sistem ini.

1.3 Pernyataan Masalah

Kaedah hafazan yang diamalkan oleh pelajar MRSM Ulul Albab masih belum diketahui secara umum. Maklumat-maklumat mengenai kaedah yang dilaksanakan dapat diperolehi daripada kertas-kertas kerja, modul-modul yang dibina serta laporan-laporan diperingkat MARA. Model Quranik yang dirangka merujuk kepada kemampuan pelajar menghafaz 30 juzuk ayat-ayat suci al-Quran serta memahaminya berdasarkan konsep baca, ingat, faham, fikir, amal dan sebar (BIFFAS) (Maktab Rendah Sains MARA Kepala Batas [MRSM], 2016). Aktiviti ini berjalan di dalam kelas secara formal dan tidak formal. Pelajar dibahagikan kepada beberapa kumpulan daripada kelas akademik sedia ada dan diserahkan kepada guru hafazan selama satu jam untuk melaksanakan aktiviti hafazan ini. (Mardhiah, 2017)

Para pelajar MRSM Ulul Albab diberi tempoh tiga tahun untuk menamatkan *muqarrar tahfiz* (sukatan pelajaran hafazan) yang ditetapkan oleh Bahagian Pendidikan Menengah (BPM) MARA. Sukatan diperlihatkan seperti dalam jadual di sebelah ;

9

Jadual 1.1

Sukatan Pelajaran Tahfiz al-Quran MRSM Ulul Albab

Tempoh Sukatan	Juzuk	Jumlah Juzuk
Semester 1 (Tingkatan 1)	1 - 5	5 juzuk
Semester 2 (Tingkatan 1)	6 - 11	6 juzuk
Semester 3 (Tingkatan 2)	12 -17	6 juzuk
Semester 4 (Tingkatan 2)	18 - 23	6 juzuk
Semester 3 (Tingkatan 3)	24 - 29	6 juzuk
Semester 6 (Tingkatan 3)	30	30 juzuk

Di MRSM Ulul Albab, masih terdapat pelajar yang tidak menghabiskan sukatan hafazan yang ditetapkan walaupun mencatat kecemerlangan dalam akademik. Pelajar yang mendaftar dalam sistem Ulul Albab pada tahun 2010, mereka seharusnya khatam pada tahun 2013 seperti yang terdapat di dalam Modul Quranik (MQ), namun pencapaian hafazan pelajar tidak mencapai sasaran meskipun pelajar-pelajar dalam aliran ini mencatatkan pencapaian akademik dalam Penilaian Menengah Rendah (PMR) yang tertinggi melalui Gred Purata Maktab (GPM) dalam tahun 2010, 2011 dan 2013. Hanya 118 orang daripada 168 orang pelajar yang berjaya khatam dari MRSM Kepala Batas, 82 orang dari 164 orang pelajar yang khatam dari MRSM Kota Putra dan

107 orang daripada 177 orang pelajar yang berjaya khatam dari MRSM Gemencheh pada tahun 2015 (e-hafazan, 2015). Prestasi hafazan pelajar turut dinyatakan dalam kajian oleh Misnan dan Ahmad Sadadi (2013) yang mencatatkan 60% daripada pelajar yang menghafaz, tidak dapat menamatkan hafazan mengikut jadual yang ditetapkan. Ini turut berlaku dalam pencapaian hafazan di MRSM Ulul Albab.

10

Meskipun pencapaian akademik MRSM Ulul Albab adalah cemerlang sehingga mendapat Gred Purata Maktab (GPM) tertinggi antara MRSM dalam tahun 2010, 2011 dan 2013 sehingga MRSM Ulul Albab Gemencheh mencatat GPM terbaik PMR tahun 2013 antara 39 buah MRSM ketika itu, 70 orang pelajar masih tidak dapat menamatkan sukatan hafazan 30 juzuk seperti yang dinyatakan dalam jadual 1.1. Dalam dapatan kajian Mardhiah (2017) mendapati, kebanyakan kaedah guru dalam amalan pengajaran dan pembelajaran hafazan terhadap para pelajar MRSM Ulul Albab mengguna pakai kaedah hafazan sendiri. Kaedah hafazan yang diamalkan oleh pelajar MRSM Ulul Albab masih belum diketahui secara umum. Amalan kaedah hafazan dan perlaksanaan dalam modul Quranik dalam sistem MRSM Ulul Albab perlu dilakukan penambahbaikan.

Antara faktor yang telah dikenal pasti sebagai punca kelemahan dalam kaedah pengajaran dan pembelajaran tahfiz ialah berpunca daripada kekurangan dalam strategi gaya pembelajaran tahfiz iaitu, pelajar tidak mempunyai strategi, kaedah dan motivasi dalam pembelajaran tahfiz (Azmil Hashim, 2010). Dalam kajian Rahim (2008) menunjukkan bahawa masa untuk melakukan amalan proses pengajaran seperti *tasmik*, *talaqqi*, *talqin* dan *murajaah* mempunyai hubungan yang signifikan dengan pencapaian hafazan al-Quran. Masa hafazan formal selama satu jam setiap hari yang telah diperuntukkan kepada para pelajar di MRSM Ulul Albab amat membataskan proses-

proses hafazan, tasmik dan murajaah. Tambahan pula apabila para pelajar berada di tahun peperiksaan seperti SPM, masa hafazan lima hari seminggu dipendekkan kepada tiga hari seminggu untuk memberikan laluan kepada kelas akademik. Ini memendekkan masa hafazan formal daripada lima jam kepada tiga jam seminggu. Pengagihan masa yang tidak seimbang menjadikan prestasi hafazan dan akademik tidak seiring (Mardhiah, 2017). Ini membawa gambaran bahawa perlu kepada penambahbaikan di dalam sistem di MRSM Ulul Albab kerana sistem yang wujud tidak membantu pelajar untuk tamat hafazan sedangkan tempoh khatam pelajar hanya 3 tahun. Bahkan tiada tindakan yang diambil kepada pelajar jika mereka tidak dapat menghabiskan hafazan 30 juz sepanjang mereka ada di MRSM.

Kadar hafazan mempengaruhi pencapaian dan kualiti seseorang *huffaz* al-Quran. Menurut Abdullah dan Rahman (2010) menyatakan bahawa hafalan Al-Quran terlalu mudah untuk hilang dari ingatan kecuali mereka yang benar-benar memastikan pemeliharannya. Menurut mereka juga menyatakan bahawa menghafal ayat-ayat al-Quran memerlukan kesabaran dan disiplin yang tinggi untuk mencapai jumlah sasaran ayat-ayat yang perlu dihafal pada satu-satu masa. Sikap dan persediaan para pelajar juga menyumbang kepada prestasi hafazan selain cara pembelajaran dalam bilik darjah. (Abdullah, 2005). Lemah, rendah diri, putus asa akan membawa kepada motivasi yang rendah seterusnya menimbulkan perasaan tidak berminat untuk meneruskan hafazan al-Quran.

Mardhiah (2107) turut bersetuju bahawa penilaian proses terhadap strategi dan kaedah pembelajaran tahfiz daripada beberapa aspek di setiap MRSM Ulul Albab perlu diperbaiki agar lebih sistematik dan selaras supaya matlamat program Ulul Albab lebih

mencapai matlamat dan objektif yang digariskan. Oleh itu, sewajarnya perlu ada kajian yang mengenalpasti persediaan pelajar, peruntukan masa dan kaedah atau teknik hafazan yang boleh dilaksanakan dalam program Ulul Albab. Setiap orang memiliki suatu kaedah atau cara masing-masing di dalam menghafaz al-Quran mengikut kesesuaian akalunya.

12

1.4 Objektif Kajian

Secara umumnya, kajian ini bertujuan untuk membantu pelajar dalam menghafaz ayat-ayat al-Quran. Secara khususnya kajian ini bertujuan untuk mencapai objektif berikut :

1. Meneliti peruntukan masa pelaksanaan hafazan dalam progam Ulul Albab.
2. Meneliti persediaan para pelajar program Ulul Albab di Maktab Rendah Sains MARA sebelum memulakan hafazan
3. Mengkaji kaedah hafazan alternatif yang boleh dilaksanakan dalam program Ulul Albab.
4. Mengkaji kaedah pengulangan hafazan alternatif yang diamalkan bagi mengekalkan ayat-ayat hafazan.
5. Mengenal pasti bentuk pentaksiran yang dilakukan bagi menilai prestasi hafazan para pelajar.
6. Mengenalpasti tahap pencapaian ujian lisan atau *syafawi* pelajar sebelum dan selepas penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.
7. Mengenalpasti tahap pencapaian ujian bertulis atau *tahriri* pelajar sebelum dan selepas penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

8. Mencadangkan modul hafazan daripada kaedah hafazan alternatif dalam kajian.

13

1.5 Persoalan Kajian

Bagi mencapai objektif kajian, beberapa persoalan kajian dirangka khusus untuk mencari jawapan terhadap persoalan berikut :

1. Persoalan kajian bagi mencapai objektif pertama.

- (1) Apakah tahap peruntukan masa perlaksanaan hafazan dalam program Ulul Albab?

- (2) Adakah terdapat perbezaan peruntukan masa perlaksanaan hafazan dalam program Ulul Albab berdasarkan jantina dan kumpulan ?

2. Persoalan kajian bagi mencapai objektif kedua.

- (1) Apakah tahap persediaan para pelajar program Ulul Albab di Maktab Rendah Sains MARA sebelum memulakan hafazan ?

- (2) Adakah terdapat perbezaan persediaan para pelajar program Ulul Albab di Maktab Rendah Sains MARA sebelum memulakan hafazan berdasarkan jantina dan kumpulan ?

3. Persoalan kajian bagi mencapai objektif ketiga.

(1) Bagaimana kaedah hafazan alternatif boleh dilaksanakan dalam program Ulul Albab ?

(2) Apakah ciri kekuatan yang ada pada kaedah hafazan alternatif untuk diadaptasi oleh pelajar-pelajar MRSM Ulul Albab?

14

4. Persoalan kajian bagi mencapai objektif keempat.

(1) Apakah kekuatan yang ada pada kaedah pengulangan hafazan alternatif untuk mengekalkan hafazan para pelajar MRSM Ulul Albab ?

5. Persoalan kajian bagi mencapai objektif kelima.

(1) Bagaimanakah bentuk pentaksiran yang dilakukan bagi menilai prestasi hafazan para pelajar ?

6. Persoalan kajian bagi mencapai objektif keenam.

(1) Apakah tahap pencapaian ujian lisan atau *syafawi* pelajar dalam aspek tajwid dan kelancaran sebelum dan selepas penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan ?

7. Persoalan kajian bagi mencapai objektif ketujuh.

(1) Apakah tahap pencapaian prestasi para pelajar dalam mengisi ayat, menyusun dan menulis ayat, menulis ayat berdasarkan nombor ayat, menyambung ayat dan menulis ayat berdasarkan makna ayat dalam ujian tahriri sebelum dan selepas penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan ?

8. Persoalan kajian bagi mencapai objektif kelapan.

- (1) Bagaimanakah bentuk modul hafazan yang boleh dicadangkan melalui kajian kaedah hafazan alternatif ini ?

15

1.6 Hipotesis Kajian

Untuk menjawab persoalan kajian yang dihuraikan secara inferensi, maka penyelidik melaksanakan pengujian hipotesis (Mohd Majid, 2005; Mokhtar, 2011). Hipotesis kajian ini disusun mengikut persoalan kajian seperti berikut :

Hipotesis bagi persoalan kajian pertama (1) dan (2) :

Ho1a: Tidak terdapat perbezaan peruntukan masa pelaksanaan hafazan dalam program Ulul Albab berdasarkan jantungina.

Ho1b: Tidak terdapat perbezaan peruntukan masa pelaksanaan hafazan dalam program Ulul Albab berdasarkan kumpulan.

Hipotesis bagi persoalan kajian kedua (1) dan (2) :

Ho2a : Tidak terdapat perbezaan persediaan para pelajar program Ulul Albab di Maktab Rendah Sains MARA sebelum memulakan hafazan berdasarkan jantungina.

Ho2b : Tidak terdapat perbezaan persediaan para pelajar program Ulul Albab di Maktab Rendah Sains MARA sebelum memulakan hafazan berdasarkan kumpulan.

Hipotesis bagi persoalan kajian keenam (1) :

Ho3a : Tidak terdapat perbezaan pencapaian ujian syafawi bagi ujian tajwid pelajar sebelum penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

16

Ho3b : Tidak terdapat perbezaan pencapaian ujian syafawi bagi ujian lancar pelajar sebelum penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

Ho3c : Tidak terdapat perbezaan pencapaian ujian syafawi bagi ujian tajwid pelajar selepas penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

Ho3d : Tidak terdapat perbezaan pencapaian ujian syafawi bagi ujian lancar pelajar selepas penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

Hipotesis bagi persoalan kajian ketujuh (1)

Ho4a : Tidak terdapat perbezaan pencapaian ujian mengisi ayat dalam ujian tahriri sebelum penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

Ho4b : Tidak terdapat perbezaan pencapaian ujian menyusun ayat dalam ujian tahriri sebelum penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

Ho4c : Tidak terdapat perbezaan pencapaian ujian menulis ayat dalam ujian tahriri sebelum penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

Ho4d : Tidak terdapat perbezaan pencapaian ujian menyambung ayat dalam ujian tahriri sebelum penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

Ho4e : Tidak terdapat perbezaan pencapaian ujian menulis ayat berdasarkan nombor ayat dalam ujian tahriri sebelum penggunaan kaedah hafazan alternatif berdasarkan kumpulan.

1.7 Kepentingan Kajian

Kajian ini membolehkan penambahbaikan dilakukan terhadap pelaksanaan kaedah hafazan di MRSM Ulul Albab bagi melahirkan generasi pelajar pintar soleh dan hafiz professional yang diharapkan. Melalui sistem ini, pelajar-pelajar bukan sekadar memenuhi syarat untuk lulus dan keluar sebagai graduan MRSM yang berjaya bahkan, untuk menanamkan minda saintifik Quranik dengan harapan ianya dapat menghasilkan dampak integrasi yang cukup bermakna kepada seluruh rakyat Malaysia yang bersifat majmuk ini.

Pada hemat pengkaji, kajian ini dapat dijadikan panduan bagi memperbaiki kelemahan kaedah hafazan yang dikesan dalam program Ulul Albab atau setidak-tidaknya memantapkan lagi kelebihan yang sedia ada dalam sistem ini. Hasil daripada kajian yang dijalankan ini kemudiannya akan dapat dijadikan suatu rumusan bagi menghasilkan modul pembelajaran dan pengajaran kaedah hafazan di MRSM UA atau MRSM Mini Ulul Albab dalam usaha melebar luaskan kepelbagaian generasi pintar soleh serba boleh dan professional teknokrat dalam masyarakat di negara ini. Kajian yang telah dijalankan ini diharapkan akan dapat memberi sumbangan kepada pihak Bahagian Pendidikan Menengah untuk menyusun semula program Ulul Albab khususnya dalam mencari kaedah hafazan alternatif yang bersesuaian kepada para pelajar yang mengikuti program ini bagi

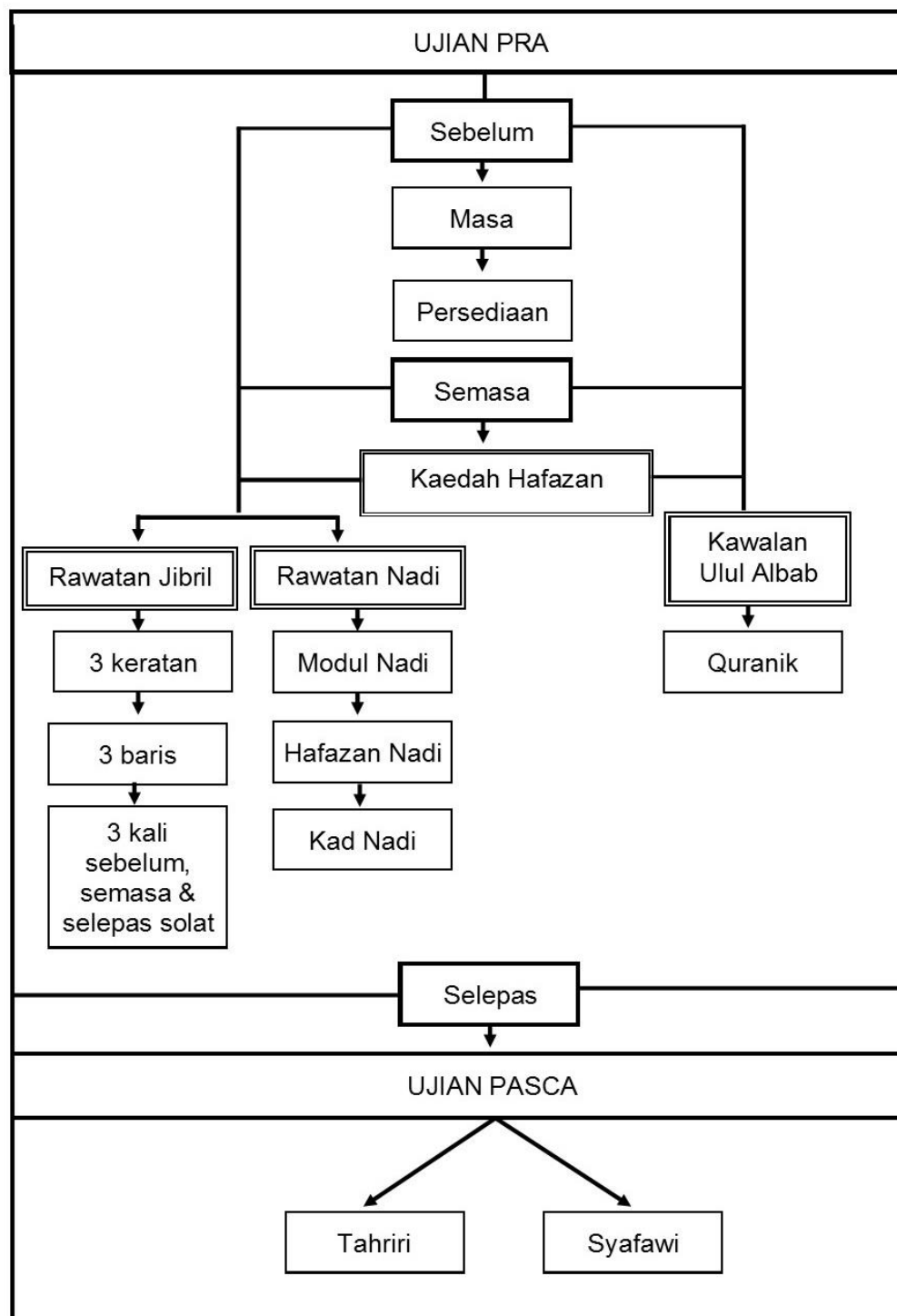
melahirkan para hafiz hafizah profesional. Selain itu pembangunan pendidikan Tahfiz juga boleh dirangka dengan lebih baik meliputi pedagogi pengajaran guru-guru dan penggunaan teknologi pendidikan hafazan yang terkini. Kajian ini juga boleh menjadi panduan asas kepada mana-mana pengkaji lain untuk meneruskan kajian penyelidikan dalam bidang hafazan.

18

1.8 Kerangka Konseptual Kajian

Kerangka konseptual kajian yang dibina dalam kajian ini berdasarkan gabungan teori kaedah hafazan Abu Mazaya (2012), Muhammad Asraff atau kaedah hafazan Jibril (2013) dan Neuro Nadi Al-Baghdadi (2014) yang mana ia diubahsuai khusus untuk digunakan dalam kajian penyelidikan ini. Kombinasi ketiga-tiga kaedah ini mengambil kira persediaan sebelum menghafaz, semasa menghafaz dan selepas menghafaz.

Konsep penting yang perlu diberi penekanan oleh para penghafaz dijadikan *framework* atau rangka kerja bagi melaksanakan eksperimen terhadap kumpulan sasar. Terdapat dua kumpulan rawatan yang akan diberi pendedahan kepada kaedah Jibril dan Neuro Nadi selepas ujian Pra dan Pasca dilakukan.

Rajah 1.1 Kerangka Konseptual Kajian. Sumber : Adaptasi Teori Kaedah Hafazan Muhammad Asraff (2013) dan Nadi Al-Baghdadi (2014)

1.9 Batasan Kajian

Kajian ini hanya terbatas kepada sistem pendidikan MRSM Ulul Albab sahaja. Ini kerana hanya program Ulul Albab yang menekankan sistem hafazan al-Quran 30 juzuk. Manakala program MRSM yang lain seperti Program Khas Pendidikan (PKP), IGCSE dan IB adalah merupakan sistem Mini Ulul Albab yang hanya menekankan hafazan beberapa surah pilihan. Penambahan sistem lain dalam sistem pendidikan di MRSM adalah di luar kajian pengkaji kerana berlainan implementasi dan pastinya menghasilkan dapatan yang bercanggah dengan tajuk kajian. Limitasi kajian ini akan menjelaskan tiga aspek utama iaitu pertama; kaedah hafazan, kedua; sampel kajian, ketiga; ujian yang digunakan bagi memperoleh data kajian.

Maktab Rendah Sains MARA Gemencheh. Walaupun program Ulul Albab dilaksanakan di dua buah MRSM lain iaitu MRSM Kota Putera, MRSM Kepala Batas, MRSM Sungai Besar dan yang terbaharu MRSM Semporna di Sabah, pengkaji hanya memilih MRSM Gemencheh. Pemilihan ini berdasarkan prestasi hafazan MRSM Gemencheh adalah pada tahap sederhana berbanding pencapaian MRSM Kota Putera dan Kepala Batas tetapi MRSM Gemencheh mencatatkan penglibatan ramai para pelajarnya dalam pertandingan Hafazan di peringkat kebangsaan dan antarabangsa. Selain daripada itu lokasi MRSM Gemencheh memudahkan capaian akses bagi pengasas kaedah Neuro Nadi dan Jibril untuk memantau pelaksanaan kaedah hafazan alternatif yang digunakan dalam kajian ini.

Sekiranya terdapat penambahan atau perluasan kaedah hafazan dalam sistem Ulul Albab di MRSM lain, pengkaji tidak berhasrat untuk menambahkan sampel kajian dengan tujuan bagi memastikan dapatan hasil kajian yang menepati kehendak kajian. Menyentuh aspek kumpulan kajian pula, pengkaji hanya membataskan kumpulan kajian kepada para pelajar tingkatan satu sahaja. Pemilihan tersebut adalah kerana kumpulan pelajar ini merupakan peringkat paling muda berbanding dengan kumpulan pelajar lain yang berada dalam tingkatan lebih tinggi. Kumpulan peringkat ini juga masih dalam proses penyesuaian diri dengan kaedah semasa yang diguna pakai dalam program Ulul Albab. Peringkat proses penyesuaian ini amat penting supaya para pelajar boleh menerima kaedah alternatif yang digunakan dalam kajian ini. Tambahan pula para pelajar tingkatan satu tidak terlibat dengan peperiksaan besar seperti PT3 dan SPM. Malahan mereka juga tidak terlibat dalam Program Gerak Gemilang bagi pelajar-pelajar tingkatan dua dan empat, yang merupakan persediaan kepada PT3 dan SPM tahun berikutnya.

Kajian turut memfokuskan kepada tiga komponen penting dalam kedah menghafaz sebagai konstruk kajian (sebelum, semasa dan selepas menghafaz). Pemilihan ini bukanlah bermakna komponen pengajaran guru tidak penting tetapi lebih menjuruskan kepada apa yang ditekankan dalam kerangka teori dan konsep hafazan Mazaya, Muhammad Asraf (Jibril) dan Neuro Nadi. Oleh itu, kajian ini memfokuskan pelaksanaan kaedah hafazan sebagai faktor proses dan pencapaian dalam ujian pra dan pasca sebagai faktor produk serta meninjau perkaitan hubungan antara kedua-duanya. Pernyataan ini menunjukkan faktor proses dan produk mampu memberikan maklumat yang lebih penting dan berguna dalam merancang strategi dan pelan tindakan ke arah memantapkan sesuatu program atau dasar pendidikan bagi mencapai objektif dan

matlamat yang diharapkan (Jamil Ahmad, 2002) (Mohamad Suhaily , 2013) Batasan ketiga ialah ujian yang digunakan bagi memperoleh data kajian. Ujian yang akan digunakan dalam kajian ini ialah ujian yang dirangka oleh Jawatankuasa yang dipilih oleh Bahagian Pendidikan Menengah dan MRSM Ulul Albab Gemenceh bagi mendapatkan data prestasi hafazan kumpulan sasar.

1.10 Definisi Operasional

Tajuk kajian ini adalah Kaedah Hafazan Alternatif Program Ulul Albab Di Maktab Rendah Sains MARA. Frasa yang terkandung dalam tajuk kajian ini perlu diperjelaskan bagi memudahkan kefahaman terhadap perbincangan kajian yang dilakukan.

1.10.1 Kaedah Hafazan Alternatif

Kaedah hafazan dibina daripada dua perkataan iaitu kaedah dan hafazan. Kaedah yang didefinisikan dalam Kamus Dewan (Noresah Baharom et al 2005) membawa maksud cara atau peraturan membuat sesuatu (terutama yang bersistem atau yang biasa). Boleh juga diertikan sebagai mengajar cara mengajar (berdasarkan prinsip-prinsip tertentu). Dalam aspek ilmu pendidikan, kaedah merupakan proses yang memudahkan sesuatu tindakan. Pemudahcaraan ini menggerakkan sesuatu aktiviti pembelajaran agar dapat dilakukan dengan lancar. (Mok Soon Sang, 2003)

Manakala hafazan merupakan kata pinjaman Bahasa Arab yang telah diMelayukan. Dasarnya adalah perkataan hafaz. Merujuk kepada terminologinya dalam Bahasa Arab, hafaz dalam *Mu'jam al-'Arabi al-Asasi*, membawa maksud menjaga sesuatu dan mengawalinya daripada hilang. (Ahmad al-'Ayyid & Dawud 'Abduh, 1989). Hafaz dalam Bahasa Melayu pula bermaksud terpelihara dan kekal dalam ingatan (khusus tentang bacaan ayat suci al-Quran) dengan dapat membacanya tanpa melihat kitab (Kamus Dewan, 2005).

Perkataan ketiga, alternatif juga merupakan kata pinjaman bahasa asing, iaitu Bahasa Inggeris yang sudah diterima pakai dalam Bahasa Melayu. Alternatif atau *alternative* adalah kata sifat yang memberi maksud pilihan juga gantian. Pilihan yang merupakan kemestian (keharusan) atau satu pilihan antara dua kemungkinan. (Kamus Dewan, 2005). Gabungan ketiga-tiga perkataan kaedah, hafazan dan alternatif, membawa konotasi yang menjelaskan satu sistem atau proses pilihan yang digunakan dalam mengingat ayat-ayat al-Quran secara teratur dan sistematik. Ini membawa maksud bahawa kaedah yang dijadikan subjek kajian adalah kaedah pilihan dan bukan kaedah gantian kepada kaedah sedia ada. Kaedah hafazan alternatif dalam kajian ini merujuk kepada kaedah Jibril dan Neuro Nadi sebagai pilihan kepada kaedah sedia ada iaitu kaedah hafazan Ulul Albab.

1.10.2 Program Ulul Albab

Melihat kepada kitab *Mu'jam Mufahras Lil Alfazhil Quran*, perkataan “Ulul Albab” disebut sebanyak 16 kali dalam al Quran (Muhammad Fuad Abdul Baqi, 1987) dalam beberapa surah, antaranya firman Allah s.w.t. (surah al-Baqarah 2:179) :

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ^{١٧٩}

“Dan dalam qisas itu ada (jaminan) kehidupan bagimu, wahai **orang-orang yang berakal**, agar kamu bertakwa”.

Firman Allah s.w.t. (surah al-Baqarah 2:197) :

...وَاتَّقُوا يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ^{١٩٧}

“...bertakwalah kepada-Ku wahai **orang-orang yang mempunyai akal yang sihat**”

Firman Allah s.w.t. (surah al-Baqarah 2:269) :

... وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ^{٢٦٩}

“... Dan tidak ada yang dapat mengambil pengajaran daripadanya kecuali **orang-orang yang mempunyai akal yang sihat**”.

Firman Allah s.w.t. (surah Ali Imran 3:7) :

... وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ^٧

“... Dan tidak ada yang dapat mengambil pengajaran kecuali **orang-orang yang mempunyai berakal**”.

Firman Allah s.w.t. (surah Ali Imran 3:190):

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأُخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي
الْأَلْبَابِ ۝١٩٠

“Sesungguhnya dalam penciptaan langit dan bumi, dan penggantian malam dan siang terdapat tanda-tanda (kebesaran Allah) bagi **orang-orang yang berakal**”

Firman Allah s.w.t. (surah al-Maidah 5:100):

... فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝١٠٠

“...maka bertakwalah kepada Allah, wahai **orang-orang yang berakal fikiran**, agar kamu beruntung”.

Firman Allah s.w.t. (surah ar-Ra'du 13:19):

... إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝١٩

“...Hanya **orang-orang yang berakal**, yang dapat mengambil pelajaran”.

Firman Allah s.w.t. (surah Ibrahim 14:52):

... وَلِيَذَّكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝٥٢

“... dan agar **orang yang berakal** mengambil pelajaran”.

Firman Allah s.w.t. (surah Sad 38:29):

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝٢٩

“Kitab (al-Quran) yang Kami turunkan kepadamu penuh dengan keberkatan agar mereka menghayati ayat-ayatnya dan agar **orang yang berakal** sihat mendapat pengajaran”.

Firman Allah s.w.t. (surah Sad 38:43):

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولَى الْأَلْبَابِ ٤٣

“Dan kami anugerahkan baginda (dengan megumpulkan kembali) keluarganya dan Kami lipat gandakan jumlah mereka, sebagai rahmat daripada Kami dan pengajaran bagi **orang-orang yang berfikiran sihat**”.

26

Firman Allah s.w.t. (surah az-Zumar 39:9):

... إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ٩

“... Sebenarnya hanya **orang yang berakal sihat** yang dapat menerima pengajaran”.

Firman Allah s.w.t. (surah az-Zumar 39:18):

... وَأُولَٰئِكَ هُمُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ١٨

Maksudnya : “.. Mereka itulah orang-orang yang telah diberi petunjuk oleh Allah dan mereka itulah **orang-orang yang mempunyai akal yang sihat**”.

Firman Allah s.w.t. (surah az-Zumar 39:21):

... إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُولَى الْأَلْبَابِ ٢١

Maksudnya : “... Sesungguhnya demikian itu terdapat pengajaran bagi orang-orang yang **mempunyai akal yang sihat**”.

Firman Allah s.w.t. (surah Yusuf 12:111):

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولَى الْأَلْبَابِ ١١١

Maksudnya : “Sesungguhnya dalam kisah mereka itu ada ibrah (pengajaran) bagi **orang-orang yang berakal...**”.

Firman Allah s.w.t. (surah Ghafir 40:54):

هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُولَى الْأَلْبَابِ ۖ

“Untuk menjadi petunjuk dan peringatan bagi **orang-orang yang berfikiran sihat**”.

27

Firman Allah s.w.t. (surah at-Talaq 65:10):

... فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولَى الْأَلْبَابِ الَّذِينَ ءَامَنُوا ...

“... Maka bertakwalah kepada Allah, wahai **orang-orang yang berakal sempurna** daripada kalangan orang yang beriman...”.

Melalui ayat-ayat yang telah dibentangkan, Allah s.w.t. tidak memberi definisi yang khusus tentang maksud “Ulul Albab” tetapi merujuk kepada sifat-sifat bagi golongan tersebut iaitu golongan yang mempunyai akal yang sihat, sempurna dan golongan yang berfikir. Sekaligus ia merupakan pengiktirafan daripada Allah s.w.t. kepada hamba-hambanya yang berakal sempurna, sihat dan sejahtera. Justeru, para ilmunan memberikan pelbagai definisi tersendiri, yang merujuk kepada sifat-sifat Ulul Albab yang diiktiraf oleh Allah s.w., dalam mentafsirkan makna ini. Kalimah Ulul

Albab (أُولُوا الْأَلْبَابِ) terdiri daripada dua frasa iaitu *Uluu* (أُولُوا) dan *Albab*

(أَلْبَابِ). Albab pula adalah kata jamak daripada kalimah dasarnya iaitu (لُب)

al-Lub (Ahmad al-'Ayyid & Dawud 'Abduh. Dr.,1989)

Gabungan daripada dua perkataan Ulul Albab ini merujuk kepada golongan yang mempunyai akal yang sihat, bersih, murni, pemahaman yang benar, memiliki kebijaksanaan, mengerti, memahami dan berfikir dengan cemerlang disertai kesucian hati sehingga dapat menjaga ketaqwaan kepada Allah s.w.t. dengan mengamalkan kebenaran dan menghindari kemungkaran (Jalaluddin al-Mahalli & Jalaluddin As Suyuti, 2005). Bertitik tolak daripada pemahaman murninya maksud perkataan Ulul Albab ini, frasa tersebut diguna pakai sebagai satu sistem dalam sistem pendidikan di Maktab Rendah Sains MARA (MRSM Ulul Albab) yang berteraskan hafazan al-Quran dan sains tulen.

Istilah Ulul Albab merupakan transformasi dua aliran iaitu sains dan agama dalam sistem pendidikan di MRSM yang bercirikan Quranik, Ijtihadik dan Ensiklopedik dalam pelaksanaan kurikulum, ko-kurikulum dan hafazan al-Quran (Norhazriah, 2012). Visi MRSM Ulul Albab ialah melahirkan generasi yang memahami sains, falsafah dan teknologi bercirikan quranik, ensiklopedik dan ijthadik yang berteraskan al-Quran bagi menghadapi cabaran globalisasi dan mencapai kegemilangan ketamadunan ummah. Ianya merujuk kepada keupayaan pelajar menghafaz 30 juzuk al-Quran berdasarkan konsep baca, ingat, faham, fikir, amal dan sebar (BIFFAS) (Maktab Rendah Sains MARA Kepala Batas [MRSM], 2016).

Segala aktiviti quranik dilaksanakan secara formal dan informal di dalam kelas akademik mengikut kumpulan yang ditentukan. Aktiviti hafazan formal dilaksanakan selama satu jam. Manakala segala aktiviti yang bercirikan ensiklopedik diwujudkan melalui kelas Bahasa ketiga seperti Jepun, Mandarin dan Arab, kursus-kursus seperti Kemahiran Asas Tingkatan 1 (KAT 1), Kemahiran Amalan Belajar (KAB), Kursus

Kemahiran Berfikir (KKB) dan kemahiran lain dengan menyediakan kelengkapan ICT yang mencukupi. Aktiviti bercirikan Ijtihadik melatih pelajar untuk mampu berdaya saing, menyumbang ide yang bernas, menyelesaikan masalah, kreatif dan inovatif serta mampu berfikir kreatif dan kritis melalui kewujudan kelab-kelab berteknologi tinggi seperti robotic, avionic, dan solar. Begitu juga dalam aktiviti memanah, berkuda dan berenang yang membantu perkembangan fizikal dan emosi yang mantap.

29

1.11 Penutup

Bab ini memberikan gambaran terhadap asas kepada kajian ini. Ia merangkumi pendidikan hafazan, latar belakang MRSM Ulul Albab, masalah dalam pencapaian hafazan, objektif kajian, kepentingan kajian, persoalan kajian, kerangka konseptual kajian, hipotesis kajian, definisi operasional kaedah hafazan, program Ulul Albab dan limitasi kajian yang dilaksanakan. Perbincangan dalam bab ini memberikan gambaran awal aspek kajian selain memudahkan pemahaman terhadap beberapa istilah yang terdapat dalam kajian ini.